

VÄRLDSKULTURMUSEERNA
THE NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

FLODKULTURERNA ONLINE

LÄRARHANDLEDNING DIGITALT SKOLPROGRAM MED MUSEIPEDAGOG VIA VIDEOMÖTE

Grundskola åk 1-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena Historia, SO, Religion, Svenska och Bild

Introduktion

Onlineprogrammet Flodkulturerna Online erbjuder en lärorik och intresseväckande upplevelse främst inom ramen för skolämnet Historia i grundskolans årskurs 1-9, samt gymnasieskolan och vuxenutbildning. Anpassade kopplingar kan även göras till ämnena Svenska, Bild och Religion/ Religionskunskap utifrån teman om konst, religion och mytologi. Programmet kan levandegöra läroplansanknuten tematik, skapa engagemang och en bas för samtal, och därigenom ligga till grund för ett starkt lärande (se Läroplanskopplingar Flodkulturerna Online). Programmet är digitalt och genomförs utifrån ett videomöte via dator där museipedagogen projiceras på duk i klassrummet och bedriver undervisningen därifrån. Lärarens undervisning kring temat kan fortgå under flera tillfällen och delas upp utifrån strukturen före-under-och efter programmet.

Efter att människan varit vandrare och nomader och levt som jägare och samlare i tusentals år, uppstod de första jordbrukande kulturerna på olika platser världen över för mellan 15 000 och 5 000 år sedan. Att odla jorden och bli permanent boende på en specifik plats var ett nytt och revolutionerande sätt att leva som kom att lägga grunden för många framtida samhällsförändringar.

Världskulturmuseerna har världsunika historiska samlingar av föremål och historiska källor från fyra av de mest omtalade flodkulturerna – Mesopotamien med Eufkrat och Tigris, Gula floden (Huang He) i dagens Kina, Induskulturen i dagens Pakistan och Nilen i Egypten. Jordbrukets utveckling, skriftspråkets uppkomst och grunden för mer komplexa samhällen och vidare historisk

utveckling beskrivs på ett levande sätt utifrån mänskliga kvarlevor, gravgods, skrifttavlor, vardagsföremål och religiösa artefakter.

Under Online-programmet studeras mänskliga kvarlevor i form av stenåldersmannen från Gula floden och kruken, djuroffren och malstenarna som placerades i hans grav och som visar att han var jordbrukare. Vad är arkeologi?

Kilskrifttavlor från sumerernas rike berättar om det tidiga skriftspråket. Från Induskulturen kommer lerfigurer som kan vara leksaker eller som hade en mer religiös och mytologisk funktion. I Egypten-utställningen utforskas skelettet av en kvinna som levde för femtusen år sen, men vars hår bevarats av den torra ökensanden.

Vad berättar gravföremålen om människornas religion? Vad menas med högkultur?

Under programmet ställs frågor och eleverna får diskutera. Programmet kan fungera som en introduktion till ett fortsatt arbete med tidsperioden, såväl som en sammanfattning och en fördjupning av den egna undervisningen.

Inför onlineprogrammet

För att eleverna på bästa sätt ska kunna ta sig an museernas utbud kan det vara bra att redogöra för vissa fakta, teman och begrepp, såväl som museerna i sig, inför onlineprogrammet:

Världskulturmuseernas webbsida

[Världskulturmuseerna - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](http://varldskulturmuseerna.se)

Filmer om Världskulturmuseerna och deras museer och samlingar hittas via:

<https://www.youtube.com/user/varldskulturmuseet>

Inför ett onlineprogram om de tidiga flodkulturerna är vår rekommendation att i skolundervisningen först ge en introduktion till kulturen och epoken, såväl som till förekommande jägar- och samlarkulturer.

Det finns en möjlighet att via andra onlineprogram och digitala lärresurser ta sig an andra historiska kulturer genom *Forntida Egypten Online*, *Antikens Grekland Online*, *Romariket Online* samt tre av Världskulturmuseernas digitala lärplattformar:

Allt har en historia – föremål och kortfilmer om världens historia, däribland ovan kulturer.

<https://www.varldskulturmuseerna.se/digitala-resurser/skolprogram-online/allt-har-en-historia/>

Antiken – ett omfattande lärmaterial som grundar sig i Medelhavsmuseets samling och den senaste forskningen, uppdelat i teman som Liv & Död, Politik & Samhälle, Religion & Mytologi, Krig & Konflikter, Handel & Ekonomi, Vetenskap & Språk, Litteratur & Dramatik, Konst & Arkitektur, samt Idrott.

[Antiken - Världskulturmuseerna](#)

Digitala utställningen *En vandring genom Egyptens historia*

<http://egypten.medelhavsmuseet.se/index.php?page=main&itemurl=&uri=undefined>

Under onlineprogrammet

Efter att museipedagogen och läraren testat tekniken startar lektionen. Läraren håller en introduktion och lämnar över till museipedagogen som introducerar sig själv, Världskulturmuseerna och programmet.

Inledningen fortsätter med bilder och föremål som berättar:

Gula floden (Huang He) – Östasiatiska museet

Människor har levt i östra Asien i tusentals år, långt innan den skrivna historien och kejsardömet Mittens rike. Utställningen Kina före Kina berättar om hur människor levt och skapat i östra Asien i tusentals år innan kejsardömet Mittens rike växte fram.

Att Östasiatiska museet kan visa ett större urval av föremål från Kinas jordbrukarstenålder än någonstans utanför Kina idag är tack vare museets grundare Johan Gunnar Andersson, även kallad "Kina-Gunnar". På 1920-talet upptäckte han, tillsammans med forskare i det moderna Kina, dessa föremål i en arkeologisk utgrävning och fick tillstånd att ta hem allt detta till Sverige.

Utställningen Kina före Kina

<http://collections.smvk.se/carlotta-om/web/object/130073>

De första jordbrukarna och stenåldersmannen i graven

<https://www.varldskulturmuseerna.se/digitala-resurser/skolprogram-online/allt-har-en-historia/de-forsta-jordbrukarna/>

Filmen "Kina-Gunnars upptäckt"

https://www.youtube.com/watch?v=aebSBbNK_uq

Mesopotamien och Nildalen – Medelhavsmuseet

Områdena i kring Nildalen samt floderna Eufrat och Tigris har haft stor betydelse för senare kulturers utveckling. Mycket som vi känner igen och tar för självklart idag, har sitt ursprung i Egypten och Mesopotamien. Kilskrift och hieroglyfer ger oss viktig information om det samhällsstruktur, religion och dagligt liv. På mesopotamiska lertavlor kan man läsa kilskriftstexter med förstahandsuppgifter om ekonomi, vardagsliv, religion med mera.

Från texterna får vi även en inblick i religiösa föreställningar om hoppet om ett liv efter detta. Det egyptiska riket har en kontinuitet på över 3000 år, medan Främre Orientens historia består av många olika riken, folk och kulturer,

som t ex Sumer, Babylon, Assyrien och det persiska imperiet. Vad var likheterna och skillnaderna mellan kulturerna i Främre Orienten och Egypten? Vad hade de för inbördes relation?

Kilskriftstavlor

<http://collections.smvk.se/carlotta-mhm/web/object/3907247>

Utställningen Egypten – gravföremål, mänskliga kvarlevor, hieroglyfer, mumier mm

<http://egypten.medelhavsmuseet.se/index.php?page=main&itemurl=&uri=undefined>

I utställningen utforskas skelettet av en kvinna som levde för femtusen år sen men vars hår bevarats av den torra ökensanden. Vem var hon? Hur gammal blev hon? Vad berättar gravföremålen? Eleverna får vara arkeologer och försöka tolka källorna. Vad menas med arkeologi och vilka metoder kan man ta till hjälp för att få svar på alla frågor? Vad menas med en högkultur?

Induskulturen – Etnografiska museet

Induskulturen var en tidig bronsålderskultur med centrum i Indusflodens slättlandskap. Civilisationen vid Indus existerade innan indoeuropeiska folk kom till Sydasien, ungefär mellan år 2500 f.Kr. och år 1700 f.Kr. Man hade ett utvecklat skriftsystem, som ännu inte kunnat tydas och talade ett språk som än så länge inte identifierats. Induskulturen förknippas med kända utgrävningsplatser som Harappa.

Samlingar i form av djurfigurerna och fragment i lera från Induskulturen i utställningen
Magasinet – en etnografisk skattkammare

<http://magasinet.etnografiskamuseet.se/index.php?page=monterbox&itemurl=null&uri=http://kulturarvsdata.se/SMVK-EM/showcase/2008272>

Avslutningsvis sammanfattas programmet och möjligheten finns att ställa frågor.

Arbetsuppgifter, frågor och övningar till efter onlineprogrammet

Efter programmet kan elever och lärare arbeta vidare med kulturer och digitala lärresurser som:

Digitala utställningen En vandring genom Egyptens historia

<http://egypten.medelhavsmuseet.se/index.php?page=main&itemurl=&uri=undefined>

Antiken, de grekiska stadsstaterna och Romarriket kan därefter studeras via:

Antiken – en digital lärplattform med massor med teman, texter, bilder, föremål, filmer, kartor, tidslinjer, lärarhandledningar, övningar och arbetsuppgifter.

[Antiken - Världskulturmuseerna](#)

Allt har en historia – Världshistorien genom Världskulturmuseerna

På denna digitala lärplattform finns ett stort omfång av lärmaterial om historia, arkeologi, forna kulturer och olika former av källmaterial:

<https://www.varldskulturmuseerna.se/digitala-resurser/skolprogram-online/allt-har-en-historia/>

De första jordbrukarna och stenåldersmannen i graven

<https://www.varldskulturmuseerna.se/digitala-resurser/skolprogram-online/allt-har-en-historia/de-forsta-jordbrukarna/>

Ytterligare föremål och kulturområden kan hittas via:

[Upptäck samlingen – använd föremål som källor! - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](#)

Frågor till onlineprogrammet

Frågorna relaterar till det innehåll som förmedlas av museipedagogen under onlineprogrammet. Arbeta enskilt eller i grupp.

1. När ungefär växte de första jordbrukande flodkulturerna fram? Var i världen?
2. Vad menas med arkeologi?
3. Vem var Kina-Gunnar?
4. Hur levde människorna i de tidiga flodkulturerna jämfört med dagens människor?
5. Hur kan en få reda på hur gammalt något/någon är som exempelvis hittats i jorden? Hur kan en få reda på vilket kön en mänsklig kvarleva som hittats i jorden har?
6. Vilka tankar fanns kring liv och död under flodkulturernas tid? Hur kan museiföremål berätta om detta?
7. Hur och varför utvecklades skriftspråket i de olika flodkulturerna?
8. Vad menas med högkultur?
9. Hur levde människorna före de blev jordbrukare?
10. Vad ledde livet som jordbrukare i en flod- och kulturer till för människorna?
11. Leta upp ett föremål från en tidig högkultur i Världskulturmuseernas samling och berätta om det utifrån tankar om material, ålder, användning, jämförelse med ett nutida föremål osv.

[Upptäck samlingen – använd föremål som källor! - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](https://varldskulturmuseerna.se)